

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Værker i tolv bind 9: Niels Klim

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 9: Niels Klim", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 9: Niels Klim*, udg. af F. J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 309. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg09-shoot-idm139856960886928/facsimile.pdf> (tilgået 18. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 9: Niels Klim

MORALSKE FABLER

alleeneste med Laase, men endogsaa med Slaader, og, naar man fængsler en Skorsteen-Feiger, maa udi Fange-Huuset ingen Skorsteen være; Et Gierde eller en Muur er et tilstrækkeligt Lukke for at indslutte Kiør, Faar og Heste; men ikke Fugle, med mindre man tilligemed stækker deres Vinger. Samme Regel maa og i agttages med Straf; thi hvad som er stor Straf for een, kand være liden eller ingen for en anden. Denne Regel toge Jyderne fordum ikke i agt, da de dømte Krebsen eller Krabben til at druknes.

20. Fabel.

Gaasens Dristighed.

Løven havde engang en vigtig og vanskelig Ting at i værksætte, og derfor lod til sig kalde adskillige Creature for at høre om nogen kunde paatage samme Tings Fuldbyrkelse: Men ingen dristede sig dertil. Gaasen alleene tilbød sin Tieneste, findende ingen Knuder udi denne vanskelige Sag. Alle som kiendte Gaasen, og vidste, hvorvidt Gaase-Forstand kunde strækkes, forundrede sig over denne Dristighed. Skaden sagde da: Kiære Venner! Forundrer eder ikke herover, just denne Tilliid, som Gaasen haver til sig selv, giver tilkiende dens Taabelighed, og Mangel paa egen Kundskab.

Fabelen viser, at de taabeligste Mennesker holde sig meest bequemme til Alting, efterdi de ikke kiende sig selv, og kand see Knuderne udi en Ting, som skarpsynede Mennesker see og merke, og derfor ikke dristede sig til dens Execution. Man kand sige, at just deres Frygt og Mistilliid viser Prøve paa deres Forstand.

21. Fabel.

Cameleon og Katten.

Katten mødte engang udi Skoven et Cameleon, som saae bedrøvet og ilde ud. Katten spurdte da om Aarsagen til

MORALSKE FABLEK

hans Sorg, og hvad som laae ham paa Hiertet. Cameleon sagde da: Jeg haver intet at bebreide mig selv, jeg haver gjort alt hvad mig mueligt er, for at vinde min Føde og at komme fort i Verden; men Naturen haver været min Stifmoder, og nægtet mig sine Gaver, saa at jeg med all min Fliid og Arbeyde ikke kand gjøre mig beqvem til mindste Forretning eller Embede. Jeg haver tilbudet min Tieneste udi adskillige Professioner, som mine Forældre have ladet mig lære, men for min Udygtighed haver jeg strax faaet Afskeed igien. Det sidste Embede, som jeg haver forrettet, var et Skolemester-Embede, som mine Forældre, i sær min Moder, haver destineret mig til, saasom hendes Fader saavelsom hendes Farfader begge havde været Skolemestere; men jeg havde neppe været et par Maaneder i samme Embede, førend en Biørn, som en Skole-Patron, gav mig Afskeed for min Udygtighed. Det meeste, som herved krænker mig er dette, at en Gedebuk blev antagen i mit Sted, med hvilken man siger at Skolen er vel forsynet. Katten, efterat han med Agtsomhed havde anhørt denne Tale, sagde da: Kiære Ven! Beskyld ikke Naturen: Den haver maaskee været lige saa gavmild mod dig, som mod mange andre. Det er en U-lykke at Forældre, som ikke kiender sig selv, end sige deres Børns Naturel, ville strax efter Fødselen beskikke dem til visse Studia, hvortil de ingen Beqvemhed have, og ligesom storme mod Naturen. Jeg tør vedde, at, hvis du blev sat paa rette Rendebane, du kunde komme udi ligesaa stor Anseelse, som du nu er udi Foragt. Jeg seer hvad der er ved dig at gjøre, og hvad Vey du bør tage til Forfremmelse. Du est en Person, der kand give dig selv adskillige Farver og Skikkelser, saa at du hver Time er dig selv u-lig, og derfor besidder den fornemste Dyd, som udfordres af en Hofmand, hvis største Qvalitet er, som en Proteus, at forandre Skikkelse, og at dreye sig efter Hoffets Aspecter. Arbejd paa at erhverve dig en liden Tieneste til Hove. Jeg er vis paa at du vil gaee frem udi fuld Galop fra et Æres-Trin til et andet. Cameleon takkede ham for det gode Raad, og begav sig strax til Løvens

MORALSKE FABLER

Hof, som bestod af alle slags Creature, saavel krybende som flyvende. Han insinuerede sig strax hos nogle Kalve, som vare Løvens Pager, hvilke funde saadan Behag udi hans Omgængelse, at de recommenderede ham til en af de fornemste Aber, som var Hoff-Nar, hvilken tog sig ham an med saadan Iver, at han blev Hoffmester hos en Elephant, som var Vizier, og Løvens største Favorit. Kort at sige: Vor Cameleon blev inden stakket Tid en af de fornemste Ministerer ved Løvens Hoff. Denne store Forfremmelse rygtedes overalt udi Skoven, og endeligen kom den gamle Kat for Ørene. Dette opvakte en ubeskrivelig Glæde hos ham, saasom han haabede udi denne nye Minister at faae en Patron, der baade kunde og vilde være ham til Trøst udi hans gamle Alder. Han forføyede sig derpaa strax til Løvens Hoff, og lod sig anmelde hos Cameleon sigende, at han var Katten Monsonius, som forlangede at tale med Hans Excellence. Cameleon, som da var opblæst af Hofmod, saa at han ikke meere vilde kiende sine gamle Venner, lod ham svare, at Personen var ham gandske ubekendt, og at han derfor strax maatte pakke sig bort. Katten klaaede sig da bag Øret, gik bort og sagde: Jeg merker nu af alle Ting, i sær af dette sidste, at han er en fuldkommen Hoffmand. En Tiid lang derefter mødte Katten Cameleon udi Skoven i samme fattige og ælendige Tilstand, som han var udi, førend han kom til Hove. Han var imidlertid kommen i U-naade, skjønt man veed ikke af hvad Aarsag, enten ved Forseelse eller ved Conjunctionernes Forandring, saa at han var stødt fra sin Værdighed og hans Gods var confisqueret. Han adresserede sig da til Katten og sagde: Kiære Ven! Hvad Raad giver du mig nu udi denne min bedrøvelige Tilstand? Katten betalede ham da med samme Myndt og svarede: Jeg kiender dig ikke, pak dig derfor strax bort; hvorpaa han vendede ham Ryggen, og hver gik sin Vey.

Denne Fabel befatter adskillige Lærdomme. Den viser først, at man ubillig beskylder Naturen for Gavers

MORALSKE FABLER

Nægtelse; thi mange som synes til intet at være nyttige, kand blive de dueligste Mennesker, naar de komme til at staae paa deres rette Poste. Den viser videre Hoff-Levnets slibrige Tilstand, og at de Herligheder, som der erhverves ere ofte ikke uden som Veyrlis, der lade sig see og forsvinde paa eengang. Endeligen giver den Portrait paa deres Hovmod, som af ringe Stand i Hast ophøyes til stor Værdighed.

22. Fabel.

Om Musen udi Osten.

Katten fandt engang en Muus nedgraven udi en feed Ost, saa at man ikke kunde see uden dens Hoved alleene. Katten spurte hvad han der bestillede, hvortil Musen svarede, at den havde slaaet sig fra Verden. Hvorpaa Katten sagde: Jeg priser denne din Philosophie. Jeg vil efterfølge dit Exempel og paa samme Maade ogsaa slaae mig fra Verden, hvorpaa han opaad Musen tillige med Osten.

Fabelen lærer, at mange der skye Omgængelse med andre, og som synes at have slaaet sig fra Verden, sylte sig udi Vellyst og Fraadserie inden Dørs.

25. Fabel af Bidderman.

Om Biørnen og Ræven.

Ræven var engang forurettet af en Biørn, over hvilken han søgte at hevne sig. Paa det at saadant med des større Sikkerhed kunde skee, stillede han sig an, som han aldeles ingen Fortrydelse bar over den skeede U-ret, men tvertimod lod see Fortroelighed mod Biørnen og iblant andet visede ham Vey til et Sted, hvor stort Bytte var at bekomme: Nemlig udi en Bondes Gaard, som var slet vogtet, og ingen Port-Hund havde, der kunde røbe nogen, som om Natten listede sig ind. Biørnen takkede ham for det gode Raad, og besluttede paafølgende Nat at begive sig hen til